

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Valnämnden

Datum:
2021-12-07

Diarienummer:
VLN-2021-00011

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Uppföljning av internkontrollplan 2021 och internkontrollplan 2022 för valnämnden

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar

1. **att** godkänna uppföljning av internkontrollplan 2021 enligt **bilaga 1**,
2. **att** godkänna internkontrollplan 2022 enligt **bilaga 2**, samt
3. **att** översända handlingen till kommunstyrelsen.

Ärendet

Valnämndens internkontrollplan syftar till att skapa en ändamålsenlig och effektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt att följa tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Granskningen av nämndens internkontrollplan 2021 är genomförd med mindre anmärkning avseende 4 av 12 kontrollmoment, vilka redovisas med förslag på åtgärder. Övriga kontrollmoment är granskade utan anmärkning.

Internkontrollplan 2022 beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i förvaltningens och nämndens riskanalys. Kommunstyrelsen har även formulerat obligatoriska kontrollmoment inom två prioriterade områden för samtliga nämnder och bolagsstyrelser att hantera i sina internkontrollplaner 2022.

Ekonomiska konsekvenser

Internkontrollarbetet genomförs inom ramen för valnämndens budget för 2022.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 7 december 2021
- Bilaga 1, avrapportering av internkontrollplan för valnämnden december 2021
- Bilaga 2, internkontrollplan 2022 och analys enligt reglemente 2021

Kommunledningskontoret

Åsa Nilsson Bjervner
Kanslichef

Nämnd/bolagsstyrelse
Rapport

Datum:
2021-12-02

Diarienummer:
VLN-2021-00011

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Version/DokumentID:

Avrapportering av internkontrollplan för valnämnden december 2021

Innehåll

Arbetet med intern kontroll under året	3
Sammanfattning av planerade och genomförda granskningar	3

Arbetet med intern kontroll under året

Nämnden har påbörjat ett arbete med att ta fram en rutin för arbetet med intern kontroll. Arbetet fortsätter under 2022.

Sammanfattning av planerade och genomförda granskningar

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd + slutdatum
Rapporteras i december till nämnd					
1	Kvalitets och arbetsmiljö brister uppstår på grund av brist på tjänstemannastöd detta leder till att arbetet med förberedelser inför val försenas. Detta medför att medarbetare som i ett sent skede blir tilldelade arbetsuppgifter, upplever stress vilket leder till kvalitetsbrister i utförandet av viktiga arbetsuppgifter	Säkerställ resursmässiga förutsättningar för valnämndens förvaltning. Skapa rutiner för arbete som ska göras under mellanvalsperiod.	Kontroll av att förutsättningar för valnämndens bemanning givits och att budget för detta säkerställts. Kontroll av att rutiner för arbete under mellanvalsperioder skapats samt att lista över det arbete som ska utföras under mellanvalsperiod skapats.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning Budget för bemanning är klar inför ÅR 2022, de närmsta åren kommer val att hållas vartannat år och kontinuitet i bemanning för detta kvarstår att få plats.	Arbeta för budget med utrymme för grundbemanning av ett valkansli även mellan val. Det behövs även för att ta fram rutiner för arbete under mellanvalsperioder. Följs upp dec 2022.
3	Bristande beredskap för extraval kan bli en utmaning vid genomförande av ett eventuellt extra val.	Hålla rutiner och processer som ska gälla vid genomförande av val aktuella.	Kontroll av att aktuella rutiner och processer utvecklas, är beslutade och implementerade.	Granskningen är genomförd utan anmärkning Rutiner är beslutade och implementerade	Rutiner är på plats kontrollmomentet kvarstår inte 2022.
4	Avgång från presidiet eller nämnd försvårar valnämndens arbete med genomförande av val.	Processkartlägg och beskriv det arbete som nämnden utför i samband med val. Skapa rutiner för introduktion i verksamhetsområdet för nya ledamöter.	Kontroll av att aktuella processer och rutiner tagits fram, är beslutade och implementerade.	Granskningen är genomförd utan anmärkning Rutiner finns för vad nämnden ska göra vid val. Inför val informeras nämnden.	Rutin är på plats kontrollmomentet kvarstår inte 2022.
5	Brist på kontinuitet i förvaltning gör att flera viktiga arbetsuppgifter missas under perioden mellan val till exempel: • kontroll av lokaler • kontroll av valmaterial i förråd. Detta medför att material förstörs och att arbetet behöver göras på nytt vilket medför onödigt dubbelarbete som leder till onödiga och stora kostnader.	Säkerställ resursmässiga förutsättningar för valnämndens förvaltning. Budget behöver säkerställa att resurser finns för att bemanna valkansli mellan valperioderna.	Kontroll av att förutsättningar för valnämndens bemanning givits och att budget för detta säkerställts.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning Budget för bemanning är klar inför år 2022, de närmsta åren kommer val att hållas vartannat år och kontinuitet i bemanning för detta kvarstår att få plats. Det parlamentariska läget gör även att risken för extraval ökat.	Arbeta för budget med utrymme för grundbemanning av ett valkansli även mellan val. Det behövs även för att ta fram rutiner för arbete under mellanvalsperioder. Åtgärdat dec 2022.
6	Brist på kontinuitet i förvaltningen av viktig information/rutiner/processer som kan användas inför kommande val försvinner/missas leder till att arbetet behöver göras på nytt. Detta medför onödigt dubbelarbete vilket leder till onödiga och stora kostnader.	Säkerställ att information sparas och är återsökningsbar. Utse ansvarig tjänsteperson för förvaltning av dokumentation.	Kontroll av att information är återsökningsbar och att nödvändiga roller för förvaltning av information är tillsatta.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning Rutiner finns på plats men brist på resurser för att förvalta dem saknas.	Arbeta för budget med utrymme för grundbemanning av ett valkansli även mellan val. Det behövs även för att ta fram rutiner för arbete under mellanvalsperioder. Åtgärdat dec 2022.
7	Förlust av data på grund av icke kontinuitet av IT-stöd eller på grund av obefintlig backup vid datahaveri. Detta leder till att arbetet behöver göras på nytt vilket medför onödigt	Säkerställ kontinuitet gällande nödvändigt IT-stöd.	Kontroll av att nödvändigt IT-stöd är säkerställt.	Granskningen är genomförd utan anmärkning. Avtalet för nämndens IT-stöd har förlängts. Rutiner för avtalshantering finns.	Avtal och rutin för avtalsbevakning är på plats kontrollmomentet kvarstår inte 2022.

Nr	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Resultat av granskning	Åtgärd + slutdatum
	dubbelarbete vilket leder till onödiga och stora kostnader.				
8	Brist på vallokaler och lokaler för förtidsröstning på grund av oklara förutsättningar och brist på långsiktiga överenskommelser för nyttjande av kommunens egna lokaler som vallokaler.	Säkerställ koncernövergripande överenskommelser om att alla ska prioritera val inom sina verksamheter.	Kontroll av att koncernövergripande överenskommelser upprättas och följs.	Granskningen är genomförd med mindre anmärkning Arbete pågår med att identifiera vallokaler och lokaler för förtidsröstning. Arbete pågår även med att se över koncernövergripande överenskommelser.	Fortsatt arbete med att identifiera lokaler och översyn av överenskommelser. Kvarstår 2022. Följs upp december.
9	Avsaknad av kontroll gällande hyrestider och hyresavtal medför att avtal för lokaler löper ut inför kommande val vilket leder till lokalbrist	Upprätta och säkerställ att processer rutiner och checklistor gällande hyrestider utvecklats och kvalitetssäkrats. Följ upp att systematik för inhyrning är framtagen och implementerad. Kontrollmoment	Kontroll av att processer rutiner och checklista utvecklats och kvalitetssäkrats. Följ upp att systematik för inhyrning är framtagen och implementerad.	Granskningen är genomförd utan anmärkning	Detta kontrollmoment gäller nämndens eget förråd och där finns nu en långsiktig lösning klar. Kontrollmomentet kvarstår inte 2022.
10	Brist i kunskaper hos förtroendevalda och tjänstepersoner gör att de hanterar hotfulla situationer på felaktigt sätt vilket gör att risken för att hot verkställs ökar.	Kontrollera förekomst av hot eller våld och kontroll av kunskaper hos förtroendevalda och tjänstepersoner om hantering av hot och trakasserier.	Kontroll av att nämndens förtroendevalda och tjänstepersoner svarat på den kommungemensamma enkäten. (Enkät till alla förtroendevalda och tjänstepersoner om de utsatts för hot eller våld och om de vet hur de ska agera vid exempelvis ett hotfullt telefonsamtal eller annan hotfull situation genomförs av kommunstyrelsen årligen.)	Granskningen är genomförd utan anmärkning Fem av nio av de förtroendevalda har svarat på enkäten. De säger sig ha tillräcklig kunskap om regler för mutor, jäv och korruption och säger sig inte ha varit utsatta för försök eller ha kännedom om någon situation där det förekommit.	Kontrollmoment kvarstår med annan kontrollmetod 2022. Följs upp december 2022.
11	Upphandling eller inköp genomförs inte enligt gällande lagar eller avtal. Kommunen följer därmed inte LOU och begår avtalsbrott. Detta leder till att kommunen får färre anbud, sämre priser och kvalitet på upphandlade tjänster eller varor, samt tvingas betala skadestånd och tappar i förtroende hos både medborgare och leverantörer.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och inga otillåtna direktupphandlingar sker	Uppföljning av utbetalda upphandlingsskadeavgifter, genomförs kommungemensamt	Granskningen är genomförd utan anmärkning.	Kvarstår 2022, följs upp i december.
12	Förekomst av oegentligheter leder till brister i måluppfyllelse, ekonomiska förluster och att medborgarna tappar i förtroende för kommunen.	Kontrollera kunskap hos kommunens politiker och tjänstemän om regler för mutor, jäv och representation.	Kontroll av att nämndens förtroendevalda och chef svarat på den kommungemensamma enkäten. (Enkät till alla förtroendevalda och chefer om kunskap om mutor, jäv och representation.	Granskningen är genomförd utan anmärkning Fem av nio av de förtroendevalda har svarat på enkäten. De säger sig ha tillräcklig kunskap om regler för mutor, jäv och korruption och säger sig inte ha varit utsatta för försök eller ha kännedom om någon situation där det förekommit.	Kontrollmoment kvarstår med annan kontrollmetod 2022. Följs upp december 2022.

Valnämnden

Datum:
2021-12-02

Diarienummer:
VLN-2021-00011

Handläggare:
Åsa Nilsson Bjervner

Internkontrollplan 2022

och analys enligt reglemente 2021

För valnämnden

Ett redovisande och aktiverande dokument som valnämnden fattade beslut om den XX xxx 20XX

Analys av årets internkontroll och plan för kommande år

I reglemente för intern kontroll i Uppsala kommun och kommunens helägda bolag beskrivs hur arbetet med den interna kontrollen ska struktureras och rapporteras till kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret.

Enligt reglementet ska nämnder och bolagsstyrelser årligen lämna in en analys och utvärdering av sina system och rutiner för intern kontroll till kommunstyrelsen. Analysen ska användas för utveckling av den interna kontrollen inom nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsområden. Den används också för utveckling på kommunövergripande nivå.

Nämnder och bolagsstyrelser ska årligen upprätta en internkontrollplan. Planen ska vara ett stöd i styrningen av verksamheten och ett hjälpmedel för att nå verksamhetsmålen. Planen ska försäkra att:

- verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt,
- den finansiella rapporteringen och information om verksamheten är tillförlitlig,
- verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

Internkontrollplanen beskriver vad som behöver göras utifrån viktiga risker som framkommit i riskanalysen. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Resultatet av uppföljningen redovisas årligen till kommunstyrelsen.

Efterlevnad av riktlinje och analys av funktionalitet

Valnämnden arbetar med internkontroll enligt kommungemensamma styrdokument för verksamhetsplanering och internkontroll. Nämnden bedömer att de kommungemensamma styrdokumenterna ger tillräcklig styrning av den interna kontrollen inom verksamhetsområdet. Nämndens arbete med intern kontroll bedrivs inom ramarna för de kommungemensamma styrdokumenterna riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt interna kontroll, vägledning för arbetet med nämndernas interna kontroll och riktlinjer för riskhantering. Vi ser dock att nämnden har ett behov av att komplettera de övergripande styrande dokumenterna med en intern rutin som kommer att utarbetas under 2022.

Organisation och ansvar för arbetet med intern kontroll

För arbetet med valnämndens interna kontroll finns en utsedd handläggare. Handläggaren samordnar arbetet med riskanalys, att ta fram kontrollmoment och internkontrollplan liksom att följa upp internkontrollplanen. Nämndens ordförande ansvarar för att det finns en beslutad internkontrollplan och att den efterlevs, följs upp och rapporteras.

Utveckling av intern kontroll

Nämnden deltar aktivt i arbetet med den risk- och omvärldsanalys som utgör underlag för arbetet med verksamhetsplanering och internkontroll inför följande år. Under år 2019 skedde detta i form av en workshop i samband med ett av nämndens ordinarie sammanträden. Utifrån det underlaget har plan för internkontroll utformats för åren 2020 - 2022.

För att utveckla och förbättra nämndens arbete med internkontroll avser nämnden att utvärdera ovanstående arbetssätts ändamålsenlighet. Utvärderingen innefattar en bedömning av om det finns

behov av att komplettera den kommungemensamma styrningen. Detta görs under 2022 i samband med riskanalys inför arbetet med verksamhetsplan 2023. Nämnden har behov av att utveckla sitt arbete med planering och uppföljning av internkontrollplanen för att säkerställa att arbetet sker enligt beslutad plan. Detta kommer att säkerställas genom att nämnden kompletterar de övergripande styrande dokument med en intern rutin.

Begrepp som används i internkontrollplanen

Kontrollområde	Områden som det ska finnas kontrollmoment inom. Det finns fyra kontrollområden: <ul style="list-style-type: none"> - Kontroller av system och rutiner - Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut - Finansiell kontroll - Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv
Riskbeskrivning	Beskrivning av den risk som ligger till grund för kontrollmomentet. Hämtas från riskregistret.
Kontrollmoment	Konkreta åtgärder som vidtas för att motverka, minimera eller i vissa fall eliminera riskerna. Kontrollmomenten kan antingen vara förebyggande eller upptäckande och korrigerande. Förebyggande kontrollmoment är åtgärder för att undvika att brister uppstår. Upptäckande och korrigerande kontrollmoment hjälper nämnden/bolagsstyrelsen att se om riskerna har lett till de händelser som kan befaras och visar på vilka åtgärder som behöver vidtas för att komma tillrätta med bristerna.
Kontrollmetod	Beskrivning av hur, när och hur frekvent kontrollmomentet ska genomföras.
Tidpunkt för rapportering	Tidpunkt då kontrollmomentet ska rapporteras till nämnd/bolagsstyrelsen.

Tabell 1. Begrepp som används i internkontrollplanen.

Risker och kontrollmoment

Nämnden uppdrar åt förvaltningen att utse kontrollansvarig för respektive kontrollmoment.

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av system och rutiner	Kvalitets och arbetsmiljö brister uppstår på grund av brist på tjänstemannastöd detta leder till att arbetet med förberedelser inför val försenas. Detta medför att medarbetare som i ett sent skede blir tilldelade arbetsuppgifter, upplever stress vilket leder till kvalitetsbrister i utförandet av viktiga arbetsuppgifter	Säkerställ resursmässiga förutsättningar för valnämndens förvaltning. Skapa rutiner för arbete som ska göras under mellanvalsperiod.	Kontroll av att förutsättningar för valnämndens bemanning givits och att budget för detta säkerställts. Kontroll av att rutiner för arbete under mellanvalsperioder skapats samt att lista över det arbete som ska utföras under mellanvalsperiod skapats.	Dec-22
Kontroller av system och rutiner	Brist på kontinuitet i förvaltning gör att flera viktiga arbetsuppgifter missas under perioden mellan val till exempel: <ul style="list-style-type: none"> kontroll av lokaler kontroll av valmaterial i förråd. Detta medför att material förstörs och att arbetet behöver göras på nytt vilket medför onödigt dubbelarbete som leder till onödiga och stora kostnader. 	Säkerställ resursmässiga förutsättningar för valnämndens förvaltning. Budget behöver säkerställa att resurser finns för att bemanna valkansli mellan valperioderna.	Kontroll av att förutsättningar för valnämndens bemanning givits och att budget för detta säkerställts.	Dec-22

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
Kontroller av system och rutiner	Brist på vallokaler och lokaler för förtidsröstning på grund av oklara förutsättningar och brist på långsiktiga överenskommelser för nyttjande av kommunens egna lokaler som vallokaler.	Säkerställ koncernövergripande överenskommelser om att alla ska prioritera val inom sina verksamheter.	Kontroll av att koncernövergripande överenskommelser upprättas och följs.	Dec-22
Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut	Brist i kunskaper hos förtroendevalda och tjänstepersoner gör att de hanterar hotfulla situationer på felaktigt sätt vilket gör att risken för att hot verkställs ökar.	Kontrollera förekomst av hot eller våld och kontroll av kunskaper hos förtroendevalda och tjänstepersoner om hantering av hot och trakasserier.	Informera och utbilda nämndens förtroendevalda och tjänstepersoner om hur de ska agera om de utsätts för hot eller våld och om de vet hur de ska agera vid exempelvis ett hotfullt telefonsamtal eller annan hotfull situation.	Dec-22
Kontroller av system och rutiner	Det råder oklarhet om vilken information som är viktig för verksamheten samt hur ansvaret för informationen uttrycks vilket leder till att risker inte identifieras och att skyddsåtgärder inte vidtas vilket i sin tur leder till störning eller avbrott i produktionen.	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att ansvaret för information följer verksamhetsansvaret och att informationstillgångar är inventerade.	Kontrollera att delegations- och arbetsordning uttrycker ett mandat och ansvar som stödjer en ändamålsenlig informationshantering.	Dec-22
Kontroller av system och rutiner	Nödvändiga rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar saknas, är okända eller oprövade vilket gör att ett avbrott i	<i>Obligatoriskt kontrollmoment:</i> Kontroll av att behovet av rutiner och planer för hantering	Kontrollera att det finns ett dokumenterat underlag (från t.ex. riskanalys, kontinuitetshantering)	Dec-22

Kontrollområde	Riskbeskrivning	Kontrollmoment	Kontrollmetod	Tidpunkt för rapportering
	informationsförsörjningen medför stora störningar i produktionen och svårigheter vid återgång till normal verksamhet.	av avbrott och störningar är inventerat. Nödvändiga rutiner och planer är dokumenterade, kända och prövade.	som beskriver behovet av rutiner och planer för hantering av avbrott och störningar.	
Finansiell kontroll	Upphandling eller inköp genomförs inte enligt gällande lagar eller avtal. Kommunen följer därmed inte LOU och begår avtalsbrott. Detta leder till att kommunen får färre anbud, sämre priser och kvalitet på upphandlade tjänster eller varor, samt tvingas betala skadestånd och tappar i förtroende hos både medborgare och leverantörer.	Kontroll av att lagen om offentlig upphandling (LOU) följs och inga otillåtna direktupphandlingar sker	Uppföljning av utbetalda upphandlingsskadeavgifter, genomförs kommungemensamt	Dec-22
Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv	Förekomst av oegentligheter leder till brister i måluppfyllelse, ekonomiska förluster och att medborgarna tappar i förtroende för kommunen.	Kontrollera kunskap hos kommunens politiker och tjänstemän om regler för mutor, jäv och representation.	Informera nämndens förtroendevalda och tjänstepersoner och regler för mutor, jäv och representation.	Dec-22

Tabell 2. Risker och kontrollmoment.